

Правила поведінки та дії населення під час стихійного лиха й екстремальних ситуацій

До явищ стихійного лиха, які можливі на території України відносяться: землетруси; повені (паводки; підтоплення; катастрофічне затоплення); селеві потоки; зсуви; сильний вітер (ураган, смерч), снігопад, хуртовина, бурі та інші явища природи, що виникають як правило раптово. До них можна також віднести пожежі, особливо лісові й торф'яні. Вони порушують нормальну життєдіяльність людей, руйнують і знищують матеріальні цінності, а іноді призводять до загибелі людей.

Про загрозу виникнення стихійного лиха населенню сповіщають через мережу провідного мовлення (через квартирні й зовнішні гучномовці), а також через місцеві радіомовні станції, телебачення і, якщо дозволяє час, через засоби друку. В інформації вказується характер можливого надзвичайного явища, його масштаби, час виникнення і можливі наслідки, а також рекомендується, що необхідно робити до і під час стихійного лиха. Кожний громадянин, який опиниться у зоні стихійного лиха, зобов'язаний проявляти самовладання, особистим прикладом здійснювати вплив на оточення, а при необхідності покладати край випадкам грабежів, мародерства та інших порушень законності. Надавши першу допомогу членам сім'ї, людям, що поруч, і самому собі, громадянин повинен брати участь в ліквідації наслідків стихійного лиха, використовувати для цього особистий транспорт, інструмент, медикаменти, перев'язувальний матеріал тощо.

ЗЕМЛЕТРУС – це підземні поштовхи й коливання земної поверхні, що виникають в результаті раптових зсувів і розривів в земній корі або верхній мантії та передаються на великі відстані у вигляді пружних коливань. Точку в земній корі, з якої розходяться сейсмічні хвилі, називають гіпоцентром землетрусу. Місце на земній поверхні над гіпоцентром землетрусу по найкоротшій відстані називають епіцентром. Інтенсивність землетрусу оцінюється за 12-бальною сейсмічною шкалою (MSK-86), для енергетичної класифікації землетрусів користуються магнітудою.

НЕБЕЗПЕКА. При землетрусах тріскає і вилітає скло, з полиць падають предмети, хитаються книжкові шафи, гойдаються люстри, зі стелі обсипається білило, а в стінах і стелях з'являють-

ся тріщини. Все це супроводжується гучним шумом. Після 10–20 секунд трясіння підземні поштовхи посилюються, внаслідок чого відбуваються руйнування будівель і споруд. Всього десятків сильних струсів руйнує всю будівлю. В середньому землетрус триває 5–20 с. Чим довше тривають струси, тим більше ушкодження.

1. ЯК ПІДГОТУВАТИСЯ ДО ЗЕМЛЕТРУСУ

Заздалегідь продумайте план дій під час землетрусу при знаходженні в будинку, на роботі, в кіно, театрі, на транспорті та на вулиці. Роз'ясніть членам своєї сім'ї, що вони повинні робити під час землетрусу і навчіть їх правил надання першої медичної допомоги. Тримайте в зручному місці документи, гроші, кишеньковий ліхтарик і запасні батареї. Майте удома запас питної води та консервів з розрахунку на декілька днів. Приберіть ліжка від вікон і зовнішніх стін. Закріпіть шафи, полиці й стелажі у квартирах, а з верхніх полиць і антресолей зніміть важкі предмети. Небезпечні речовини (отрутохімікати, легкозаймисті рідини) зберігаєте в надійному, добре ізольованому місці. Всі мешканці повинні знати, де розташований рубильник, магістральні газові та водопровідні крани, щоб у разі потреби відключити електрику, газ і воду.

2. ЯК ДІЯТИ ПІД ЧАС ЗЕМЛЕТРУСУ

Відчувши коливання будівлі, побачивши гойдання світильників, падіння предметів, почувши зростальний гул і дзвін скла, що б'ється, не піддавайтеся паніці (від моменту, коли ви відчули перші поштовхи до небезпечних для будівлі коливань у вас є 15–20 секунд). Швидко вийдіть з будівлі, візьміть документи, гроші та предмети першої необхідності. Покидаючи приміщення спускайтеся по сходах, а не на ліфті. Опинившись на вулиці – залишайтеся там, але не стійте поблизу будівель, а перейдіть на відкритий простір. Зберігайте спокій і постарайтеся заспокоїти інших! Якщо ви вимушено залишилися в приміщенні, то встаньте в безпечному місці: біля внутрішньої стіни, в кутку, у внутрішньому стінному отворі або біля несучої опори. Якщо можливо, сховайтеся під стіл – він захистить вас від предметів, що падають і уламків. Тримаєтеся якомога далі від вікон і важких меблів. Не користуйтеся свічками, сірниками, запальничками – при витоку газу можлива пожежа. Тримайтеся осторонь від навислих балконів, карнизів, парпетів, не торкайтеся обірваних проводів. Якщо ви знаходитесь в автомобілі, залишайтеся на відкритому місці,

але не покидайте автомобіль, поки поштовхи не припиняться. Будьте готові надати допомогу при порятунку інших людей.

3. ЯК ДІЯТИ ПІСЛЯ ЗЕМЛЕТРУСУ

Надайте першу медичну допомогу людям, які її потребують. Звільніть тих, що потрапили в завали, які легко розібрати. Будьте обережні! Переконайтеся у безпеці дітей, хворих, людей похилого віку. Заспокойте їх. Без крайньої потреби не займайте телефон. Включіть радіотрансляцію. Слідуйте вказівкам місцевої влади, штабу з ліквідації наслідків стихійного лиха. Перевірте, чи немає пошкоджень електропроводки. Усуньте несправність або відключіть електрику у квартирі. Пам'ятаєте, що при сильному землетрусі електрика в місті відключиться автоматично. Перевірте, чи немає пошкоджень газо- і водопровідних мереж. Усуньте несправність або відключіть мережі. Не користуйтеся відкритим вогнем. Спускаючись по сходах, будьте обережні, переконаєтеся в їх міцності. Не підходьте до явно пошкоджених будівель, не входьте в них. Будьте готові до сильних повторних поштовхів, оскільки найбільш небезпечні перші 2–3 години після землетрусу. Не входьте до будівлі без крайньої потреби. Не вигадуйте і не передавайте ніяких чуток про можливі повторні поштовхи. Користуйтеся офіційними відомостями. Якщо Ви опинилися в завалі, спокійно оцініть ситуацію, по можливості надайте собі медичну допомогу. Постарайтеся встановити зв'язок з людьми, що знаходяться поза завалом (голосом, стуком). Пам'ятаєте, що запалювати вогонь не можна, воду з бачка унітаза можна пити, а труби і батареї можна використовувати для подачі сигналу. Економте сили. Людина може обходитися без їжі більше півмісяця.